

WELK LETTERTYPE IN DE EERSTE KLAS?

Blokletter?

Onderkast?

Gebonden schrift?

Enkele bedenkingen en vragen

1. In steinerscholen wordt in 2009 nog steeds vastgehouden aan het aanleren van de blokletters (gedrukte hoofdletters).
2. De onderkastletters (gewone drukletters) worden pas in de tweede klas aangeboden
3. Het gebonden schrift (lopend schrift) wordt pas in de loop van de tweede klas aangeboden en voluit gebruikt vanaf de derde klas.
4. Er bestaan geen leesboekjes in blokletters. Er bestaan geen moderne teksten uitsluitend in blokletters geschreven.
5. Blokletters hebben sterk beeldkarakter
6. Blokletters werden in de oudheid gebruikt - er bestonden nog geen kleine lettertypes. Oudgriekse en Latijnse teksten zijn altijd in blokletters geschreven. Egypte kende wel minstens 2 soorten lettertypes: hiërogliefen en hiëratisch, waarbij het laatste voor courant gebruik gold.
7. Blokletters worden tegenwoordig bijna uitsluitend gebruikt om aandacht te vragen. Bijvoorbeeld in het verkeer. STOP-borden. Opvallende titels van bedrijven OPEL enz.
8. Letterwoorden en afkortingen zijn meestal in blokletters: VRT, VTM, OKRA enz. Maar bij courant gebruik vervalt de blokletter en wordt de onderkast gebruikt: gsm, tv, pc enz.
8. Blokletters in gsm-teksten zijn het equivalent van roepen.
9. Een blokletter betekent aandacht vragen voor
het begin van een nieuwe zin
voor een eigennaam.
10. Bij de start van de eerste steinerschool (Waldorfschule) in Stuttgart kwam ongeveer de helft van de het aantal kinderen uit gezinnen van arbeidsters aan de Waldorf-Astoria sigarettenfabriek. In vele gezinnen was er niet één boek of zelfs een krant aanwezig. Die kinderen kwamen daardoor heel weinig in contact met gedrukte of geschreven teksten.
11. In Duitsland zijn blokletters meer courant dan in het Nederlands of Frans of andere talen. In het Duits worden namelijk alle zelfstandige naamwoorden met een hoofdletter geschreven of gedrukt.
12. Kinderen in de 21e eeuw komen dagelijks, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, in contact met gedrukte en geschreven teksten in onderkastletter:
reclame
dagblad
boeken
tv
tijdschriften
computer
13. Wie bepaalt welk lettertype kinderen aangeboden krijgen op een steinerschool?
De leerkracht van de eerste klas?
Het pedagogisch college?
Een bepaalde stuurgroep?

14. Wat zijn de uitgangspunten en redenen om voor blokletters te kiezen?
15. Is er nagedacht over de pedagogische consequenties in verband met het gebruik van blokletters?
16. Waarom in de tweede klas het werk overdoen in een ander lettertype?
17. Hoe lang moet het beeldkarakter van een letter bewaard blijven?
Alleen bij het aanbieden van de letter of ook nog een tijd daarna?
18. Wanneer wordt een aangeboden letterbeeld echt een gebruiksletter (waardoor het zijn beeldkarakter verliest)?
19. Zijn letters echt wel zo belangrijk bij het lezen? Lezen we niet eerder met woordbeelden of klankgrepen? Ervaren lezers lezen nooit aparte letters binnen een woord.
20. Zijn letters - ontdaan van hun beeldkarakter - echt een te grote intellectuele inspanning voor kinderen van 6 jaar?
21. Is het niet beter om vanaf het begin alle lettertypes aan te bieden en elk lettertype te gebruiken waarvoor het bestemd is?
Blokletters voor eigennamen en begin van een zin.
Onderkast voor gedrukte teksten die dienen om te lezen (dit lettertype schrijven de kinderen zelf nooit)
Gebonden letters voor het handschrift.
22. Waarom mag een kind in de eerste klas het gebonden schrift niet gebruiken?
23. Hoe wordt het gebonden schrift aangebracht?
Los van het aanbrengen van de letterbeelden
Vloeit voort uit het vormtekenen
Staat volledig los van het leren lezen
24. Steiner gaf op dat de eerste schooldag in de eerste klas begint met het tekenen van een rechte en een kromme lijn. Dit moet daarna ook voortgezet worden en uitmonden in het schrijven enerzijds (dus in de eerste klas) en in meetkunde vanaf de derde klas (in de derde klas heet meetkunde nog gewoon vormtekenen).
25. In het reguliere onderwijs start men met de onderkastletters in de eerste klas (bijvoorbeeld leesmethode maan-roos-vis). Nadeel hiervan is dat deze methode de blokletters weglaat en daardoor al van bij de aanvang van het leesondericht een belangrijke fout maakt. Waarom niet onmiddellijk de blokletters gebruiken bij de aanvang van een zin en bij eigennamen?

(04-12-09)